

Boj proti fašizmu; je boj vsakega poštenega rodoljuba; vsakega delavca in delavke — pač vsakega brez izjeme na politično, narodno ali pa versko pripadnost!

CENA NAROČNINI:
Za Kanado in USA.
Za eno leto \$3.00
Za pol leta 1.75

Edinost

EDINOST
206 Adelaide St. W.
Toronto 1, Ont.

Entered as second class matter at
the Post Office Dept. Ottawa.

Let. 3. Št. 120. Cena 5 c. TORONTO, ONTARIO WEDNESDAY, JULY 11, 1945. Price 5c. Vol. 3. No. 120.

SOVJETSKA AMBASADA IGNORIRALA LAŽNJIVO OBTOŽBO

Ottawa — Sovjetski ambasador G. N. Zarubin je v intervju časopisnih poročevalcev ignoriral podatki uradno izjavo sovjetske ambasade glede drzne in lažnjive izjave načelnika tajne policije W. Osborne-Dempster-a, kateri se točasno zaradi obtožbe glede vohunskih aktivnosti, zagovarja pred sodiščem. Namreč na zaslišanju je podal izjavo, da je sovjetska ambasada izplačala delavski progresivni stranki 40 tisoč dol. v svrhu volilne kampanje. Ta drzna in lažnjiva izjava ne samo da ne odgovarja resnici, tembolj ji je namen v javnosti na zlonameren način podati utis, da se sovjetska ambasada meša v notranja vprašanja Kanade.

Predstavniki sovjetske ambasade pravi, "sovjetska ambasada je iznenadena vsled drzne in izmišljene laži, katere nima ničesar skupnega z njenim delovanjem. Poglavitna naloga sovjetske ambasade je vršiti njeno dolžnost po naročilu vlade v Moskvi in priporočilu vlade v Ottavi. Razven izključne diplomatske misije, nima

ODMEVKI ZA MESO

Ottawa — Federalna vlada je naznanila regulacijo glede odmerkov za mesnate jedi v restoracijah in tudi prodajalnah. Po prejšnji določbi federalne vlade, ni bilo treba kuponov za kupiti meso v prodajalnah, toda zdaj se, da bodo po 16 avgusta določeni odmerki za meso v splošnem, razen perutnine.

DELOVANJE TAJNE POLICIJE PRED SODIŠČEM

Toronto — Na tukajšnjem sodiščem procesu, kateri se vrši že zadnja dva tedna zaradi znane obtožbe CCF voditelja, Mr. Jolliffe, ko je pred provincialnimi volitvami obtožil premiera Drew-a za zaposlitev "gestapovcev" v Ontario na račun Ontarijskih davkoplačevalcev, se zagovarja glavni načelnik tajne politične policije, W. Osborne-Dempster.

Po dosedanjem pričevanju na sodišču obravnavani in tudi tajnih poročilih, katere je omenjeni podpisoval z "D208" je dokazano, da je tajna politična policija zasledovala aktivnost prav veliko število članov CCF stranke, delavske progresivne stranke, ter unijskega gibanja. Osborne-Dempster je priznal na sodišču, da je podpisoval tajna poročila z zgoraj omenjenim podpisom, toda zanika obdolžitve, da bi bil oddelek tajne politične policije zaposlen na račun premiera Drew-a, tembolj za izsleditev aktivnosti anti-državnih elementov takoj v začetku sedanje vojne. Vsekakor značilno je medtme dejstvo, da tajna poročila vsebujejo imena članov posameznih strank in unijskega gibanja, ki so javno podpirale vojne napore in se udeleževale v vseh aktivnostih v vojni proti fašizmu? To jasno dokazuje, da se je vršila aktivnost tajne politične policije zoper stranke in grupacije zaradi njihovega drugačnega političnega stališča napram posameznim zadevam.

NAŠI VOJAKI SE VRAČAJO

Toronto — Zadnje dni se je povernilo večje število naše armade iz Evrope. Parniki, kateri prepeljavajo vojake iz Evrope, pripeljujejo skoraj vsak teden v pristanišča z večjim številom naših vojakov.

Po zatrdilu vesti v Angliji je prišlo do izgovorov, ko so naši vojaki postali že nervozni vsled pomanjkanja transporta in tudi zaradi zaostale plače. Pobili so v mestu pri taborišču šipe na oknih v znak protesta ter prizadeli tudi večjo škodo, se glasi vest.

TRUMAN ODPOTOVAL V EVROPO

Washington — Predsednik Truman odpotoval v Evropo, kakor naznanja sporočilo iz Washingtona. Medtem po zatrdilu vesti, premier Churchill se nahaja na počitnicah neke ob francosko-španski meji, kjer da bo imel pogovor da se ni ničesar žalega zgodilo z diktatorjem generalom Frankom. kateremu koli državljanu v Grčiji.

kakršnih koli odnošajev z eno ali drugo politično stranko v Kanadi. To dejstvo opravičuje stališče sovjetske ambasade, da ne smatra za potrebno podati uradno izjavo in zanikati nesresničnosti trditve."

Ta drzna izjava načelnika tajne policije, je zvrnila ogorčenost vseh demokratičnih in progresivnih gibanj, tembolj ko je brez podlage in katere je cilj povzročiti mržnjo med narodom proti Sovjetski Uniji. Delavska progresivna stranka je naslovila protest proti taki izjavi, katere je skrbno podtaknjena z strani neodgovornih elementov posebnega oddelka Ontarijske provincijalne policije.

SOLIDARNOST SLOVENCEV, HRVATOV IN ITALIJANOV V MONTEVIDEO

Montevideo, Urugvaj — Tukaj se je vršilo važno narodno zborovanje v veliki francoski dvorani primorskih Slovencev, istrskih Hrvatov in prebivalcev Trsta, Italijanov in Jugoslovancev, večina izseljenci iz Julijske krajine.

Iz govorniškega odra so govorili Baldomir Cvetrežnik, Joso Cotič, Baldo Cvetrežnik ml., veličastni don David Doktorič, Kosta Lutkić in delegat iz Buenos Aires, dr. Toma Davidov in delegat tržaških Italijanov. Njihov govor je bil poln vzpodbude k narodnemu edinstvu in opravičenih zahtevah jugoslovanskih narodov, za priklju-

Do tega zaključka pridemo tembolj, ko je bilo na sodišču obnem dognano, da je tajna politična policija sledila aktivnost Sveta Kanadsko-Sovjetskega prijateljstva in z drzno namero doumevna, da je sovjetska ambasada v Ottavi izplačala 40 tisoč dolarjev delavski progresivni stranki v svrhu njenega fonda, kar je ena od najdrznejših laži, kakor pravi sovjetska ambasada v Ottavi. Glede te drzne obdolžitve Tim Buck, nacionalni tajnik delavske progresivne stranke je zahteval priziv in pride pred sodiščno zasliševanje v nekaj naslednjih dneh.

MARŠAL TITO OPOZORIL SVETOVNO JAVNOST O TERORJU REAKCIJE V GRČIJI

GRŠKA FAŠISTIČNA REAKCIJA IZVAJA TERORISTIČNE PROVOKACIJE NA BALKANU

London, 8 jul. — Nad 10.000 Macedoncev slovenskega porekla in grških somišljenikov Osvobodilne Fronte, je zbežalo čez jugoslovansko mejo v Jugoslavijo zadnje dni iz Grčije, kjer vlada strašen teror in nasilje proti narodnim manjšinam in progresivnim elementom. Večina njih je izgnanih iz lastnega imetja brez kakršnih koli sredstev za življenjski obstoj, dočim so njihova imetja izročena v posest turškim prebivalcem iz drugih krajev v Grčiji, se glasi poročilo ameriškega dopisnika za njujorški "Times", Sam Pope Brewer-a.

Grška fašistična reakcija in policijski teroristi sta razvzvala besneči teror in nasilje nad miroljubnimi prebivalci macedonskega porekla vsled njihove opravičene zahteve, da se macedonsko ozemlje pod oblastjo Grčije, pripoji v Združeno enoto federativne Macedonije. Teror in nasilje se izvaja obenem proti somišljenikom Osvobodilne Fronte grškega naroda in je veliko število istih v ječah ali pa drugače izgnanih in umorjenih.

Maršal Tito je sinoči preko belgrajskega radia opozoril svetovno javnost pred drznimi provokacijami grške fašistične reakcije ob jugoslovanski meji. Njegov govor je obenem direktni odgovor trditvam grških oblasti, katere trdijo, da je bilo pogovor da se ni ničesar žalega zgodilo z diktatorjem generalom Frankom. kateremu koli državljanu v Grčiji.

Dnevno časopisje, ki se bavi z dozevanjem kje neki se bode vršilo zasedanje velikih treh, izraža mnenje, da se bode vršilo kmalu in najbrž nekeje v predmestju Berlina. Dozevanja so tudi, da se zna vršiti v Postdamu. Vsekakor, ni tako vašen ravno kraj in mesto kjer se bo res vršilo, kakor so važni nešteti problemi, ki so nastali v Evropi po zmagi nad nemškim fašizmom in katere je treba rešiti

čitev prej odteljenih slovenskih in hrvaških primorskih pokrajin, novi svobodni federativni Jugoslaviji, kar so udeleženci odobraval z burnim aplavzom in v katerih imenu je poslan tudi brzojavni pozdrav maršalu Tito, ter resolucija na vsa angleška, ameriška in francoska poslanstva v južno Ameriških republikah, da se omejenje pokrajine povrnejo Jugoslaviji.

Med tem značilna je izjava tržaških Italijanov, katerih stanuje v tem mestu vsega skupaj 30 in od katerih je 26 za Jugoslavijo, štiri za Italijo. Njihova izjava zahteva, da se Trst, Istra in Slovensko Primorje priključi novi Jugoslaviji. Toda ona kaže obenem, kakšno razpoloženje vlada med tržaškimi prebivalci kljub temu, da so spadali pod italijansko oblast do kapitulacije Italije. Preprosto ljudstvo se zaveda pravice narodov Jugoslavije in je pripravno podpirati njihove zahteve. Pri svobodnih volitvah je treba torej izključiti pravico volitev Kalabrežem in Napolitanem, kateri so se izselili v Trst po prvi svetovni vojni z posebno misijo italijanskih fašističnih oblasti, kateri pa največ povzročajo notranji nemir in sovraštvo.

V tem pa bo zagotovljena zmagaja Jugoslavije.

SODBA VOJNIH ZLOČINCEV ZACNE ENKRAT PRIHODNJEGA MESECA

v soglasju narodnih in mednarodnih interesov za trajen in pravičen mir.

Podlaga za sestanek velikih treh, bo seveda nedavno zaključena konferenca Združenih narodov v San Francisco. Svetovni Carter, kateri vključuje razna vprašanja in določbe v obsegu narodnih in mednarodnih interesov in med prvotnimi dejanska zaščita za svetovni mir. To bo zaprav poglavitno vprašanje, katero je v neposredni zvezi z vprašanji, ki zahtevajo takojšnje akcije. Poleg poravnjanja prizadetih krivic narodom po prvi svetovni vojni, je vprašanje kazni vojne zločince, razveljaviti vsako najmanjšo sled nazifašističnega ideologije, podvrči strogi kontroli industrijska podjetja v Nemčiji, ter omogočiti evropskim narodom hitrejšo gospodarsko in ekonomsko obnovo.

Svobodoljubno ljudstvo nestropljivo čaka, kdaj začne obravnavati proti vojni zločincev, kateri se nahajajo v zavezniških rokah. Točasno zborujejo predstavniki Združenih držav, Sovjetske Unije in Anglije v Londonu v svrhu priprav sodbe vojni zločincev, ter metodi za njihovo kazni. Mnenja so, da se začne sodba nazifašističnim zločincem enkrat prihodnjega meseca.

Robert H. Jackson, predstavnik Združenih držav v mednarodni komisiji za vojne zločince, pravi, da

VOLITEV NACIONALNEGA SVETA V FRANCIJI

Pariz. — General de Gaulle je naznanil pred ministrskim svetom, da se bodo vršile državne volitve dne 14 oktobra za poslanske zbornice, kateri bo obenem podnešena nova državna ustava na referendum.

Posamezne ustanove že dalj časa napovedujejo potrebo državnih volitev. Kakor razvidno general de Gaulle, se je končno odločil za državne volitve.

Grška teroristična reakcija ga uporablja proti Macedoncem, sicer

MARŠAL TITO

iz dveh razlogov: Prvič da se reši skrbi in čim večjega števila "nepoželjnih" državljanov in drugih, da spreči agitacijo za pripojitev macedonskega ozemlja sedaj pod grško oblastjo, novi neodvisni macedonski državi. Računa se, da je ne manj 10.000 Macedoncev zbežalo pred terorjem iz severne Grčije v Jugoslavijo in Bolgarijo.

Govoril sem z temi begunci tukaj v Bitolju, z 18 temi od 112, ki so zbežali iz severne Grčije. Sodeč iz njihovega pripovedovanja, tam vlada strašen teror in nasilje. Ne glede na to ali je grška vlada povod za vse to ali ne, da pa vlada teror in nasilje, je nepobitno dejstvo.

je mišljenje Združenih držav začeti z sodbo čimprej. Stotine vojni zločincev se nahaja v seznamu imenika, kateri pridejo pred sodišče mednarodne komisije in kateri so podvrženi kazni po določbi zakona za vojne zločince. Odlošanje z kaznijo vojni zločincev, povečuje nezadovoljstvo med svobodoljubnim ljudstvom v svetu, a daje podporo preoblečenim fašističnim elementom.

ANGLIJA IN AMERIKA PRIZNALE NOVO POLJSKO VLADO

London — Uradno sporočilo iz Londona in Washingtona pravi, da sta Anglija in Amerika priznale novo poljsko vlado narodnega sporazuma v Varšavi, katere je ustanovljena minuli teden na podlagi sklepov velike trojice v Jalti na Krimu.

Ministrski predsednik nove vlade Edvard Osubka-Moravski, je uradno obvestil angleško in ameriško vlado o formiranju nove poljske vlade glede vzpostavitve diplomatskih odnošajev. Ti bodo vzpostavljeni kmalu, kakor sta naznanila urada za zunanje zadeve Vel. Britanije in Amerike.

Če tudi sta Anglija in Amerika uradno priznale novo poljsko vlado, nista pa uradno podale izjavo

100 LETEČIH TVRDNJAV NAD TOKJEM

Guam, 10 jul. — Nad tisoč ameriških letičih trdnjav, je danes metalo velike tovare eksplozivnega streliva na prestolico Japonske, Tokio, se glasi poročilo vojne komande ameriške armade. Leteče trdnjave so največja opora pri zbrobitvi sovražnega odpora in bombardiranjem važnih vojaških objektov.

Posamezni časniki ameriške armade izražajo mnenje, da invazija Japonske ni več neki težji problem.

GRŠKI ROJALISTI, ČETNIKI IN IZDAJALCI IZVAJAJO TEROR V GRČIJI

Grški rojalisti, četniki in izdajalci izvajajo teror v Grčiji Zavezniške oblasti niso izpolnile niti eno svojih obljub, se glasi obtožnica osvobodilnega gibanja

Atene — Po vsej Grčiji vlada teror iz nasilje, ki ga izvajajo grški rojalisti, četniki in izdajalci, se glasi obtožnica glavnega tajnika osvobodilnega gibanja (EAM), Dimitrios Partsalides-a katero je poslal premieru Churchill, predsedniku Trumanu in premieru Stalinu. Obtožnica vsebuje potrdilo glede umora 500 grških rodoljubov in nad 3000 aretiranih v teku minulega meseca, ter urigira veliko trojico, da poseže v

z katero se prekinete odnošaji z bivšo poljsko begunsko reakcijo v Londonu. Izjavljeno je, da uradno priznanje nove poljske vlade obenem pomeni prekinitev odnošajev z poljsko reakcijo v Londonu, kot neobstoječim faktorjem. Priznanju nove poljske vlade po Angliji in Ameriki, je sledilo priznanje tudi z strani Kitajske. Kitajski ambasador v Moskvi, je izročil predstavniku nove poljske vlade uradno priznanje z strani kitajske vlade, dočim so druge države med temi Jugoslavija, Češkoslovaška in Francija priznale že davno prej.

VELIK USPEH KONVENCIJE ZVEZE KANADSKIH HRVATOV

Koncem junija in v pričetku meseca julija, se je vršila konvencija Zveze Kanadskih Hrvatov v Windsorju Ont. Iz tozadevnih poročil je razvidno, da se je konvencije udeležilo 60 uradnih delegatov in delegatinj Zveznih odsekov, ter deset mladinskih in 13 bratskih delegatov.

Otvoritev konvencije se je vršila v soboto dne 30 junija z banketom, kateri je bil prirejen v počast delegatom in gostom. Prvo zasedanje konvencije je začelo v ne-

mes in odvrne krvave posledice pred terorjem in nasiljem grške reakcionarne klike.

Obtožnica nadalje dolži zavezniške oblasti zaradi neizvrševanja svojih dolžnosti napram sporazumu, ki je bil dosežen v februarju t.l. Namreč dolži zavezniške oblasti, da niso izpolnile niti eno danjih obljub glede notranje ureditve in odločnih mera proti narodnim izdajalcem, četnikom in rojalistom, kateri izvršujejo teror in nasilje nad grškimi demokratičnimi rodoljubi.

Medtem "Rizospatis", glasilo komunistične Partije, ki izhaja v Ateni, podaja pregled masnih aretacij v Grčiji. Odkar je Grčija osvobojena, pravi ta časopis, nad 31.324 grških političnih kaznjencev se nahaja v ječah, izvedenih je bilo 24.400 nezakonitih aretacij in 48 tiskarn, ki so bile last demokratičnih publikacij, je zabranjeno.

Ogorčenost med narodom proti strahovlade grške reakcije, katere skuša potom terorja in nasilja ter masnih aretacij demokratičnih elementov, si zagotoviti zmago pri "svobodnih" volitvah, narašča po vsej Grčiji. Kot znano zavezniške oblasti so svečano obljubile delati red in skrbeti za javni mir, kar pa po zatrdilu zgornje obtožnice pomeni ravno nasprotno, namreč da vživajo svobodo in neovirano izvršuje masne aretacije grška reakcionarna vladna klika, ter njej naklonjeni teroristi.

deljo dne 1. julija, katerega se je udeležilo poleg delegatov in delegatinj veliko število našega naroda iz Windsorja in Detroita. Glavno poročilo, ki ga je podal nacionalni tajnik Zveze br. Edvard Jarda, vsebuje obširen pregled na polju dela bratske slege in edinstva med kanadskimi Hrvati, tako tudi skupno z bratskimi Zvezami kanadskih Slovencev in Srbov, na polju jugoslovanskih iseljencev v splošnem.

Zveza Kanadskih Hrvatov je prispevala velik delež v vojni naporih za zmago nad fašizmom v Evropi, kakor tudi za pomoč narodom Jugoslavije. Posebno v zadnji kampanji za novo članstvo, beleži velik moralni in tudi vplivni napredek med našim narodom v tej deželi. Zveza je napredovala v kampanji za 425 moških članov, 193 ženskih članic in 99 mladinskih članov. Skupaj 777 članov in članic.

Medtem konvencija je sprejela več značilnih resolucij, tako tudi resolucijo v kateri se poudarja važnost in pripravnost Zveze delovati na polju k izgraditvi edinstva med kanadskimi Hrvati, Srbi in Slovenci, ter na ta način nuditi najtrdnjšo oporo materialni pomoči narodom Jugoslavije za gospodarsko in ekonomsko obnovo. V glavni in izvršni odbor je izvoljeno 17 članov in članic. Člani izvršnega odbora so: Edvard Jarda, Marijan Kružič, Ivan Stimac, Ivan Pribanič, Stanko Bolf in Andrija Josipović.

SOVJETSKI MORNARJI V TORONTU

Toronto. — Tukaj se nahaja nad 100 sovjetskih mornarjev, kateri so poslani v Kanado, da odpeljejo nekoliko parnikov za čiščenje pristanišč in vodne poti od nastavljenih min.

Mornarji so vsi mladi in korajžni fantje. Na tukajšnjem kopališču "Sunsyde" zvajajo kaj hitro krog sebe veliko število ljudi, posebno pa mladine, kateri se zanimajo za Sovjetsko Unijo. Prav radi odgovarjajo na postavljena vprašanja, pa tudi sami radi zvedo novice iz življenja in dela kanadskega naroda.

(Nadaljevanje na 4 st.)

Vzglede dela in zavesti delavske družine

Timmins — Čitateljem Edinosti, članom in članicam Zveze Kandskih Slovencev — vsem Slovincem in Slovenkam v Kanadi in drugod sporočamo, da se je tukaj vršila "srebrna poroka" dne 11. junija, 25. obletnica zakonskega življenja, Toneta in Margaretine Slak.

Preteklo je dolgih 25 let odkar sta v letu 1920 dne 11. junija v Mirni peči na Dolenjskem pri Novem mestu, Tone Slak in Margaretina (rojena Smrke) stopila v zakonski stan. Obljubila sta in se zavezala, da bosta živela skupno življenje, delila dobro in slabo enako. Srečala sta se tedaj na križišču, kjer je bilo veliko kašpotov, ki so kazali naprej v življenje. Toda pač naporno in trdo življenje, ki ga je živel naš narod v splošnem. Delala

Slakova družina. Sedeča z leve na desno Margaretina in Tone Slak. Stoječi: Mery, Tonček in Ida Slak.

sta račune, skrbela za vsako najmanjšo stvar, poglavito kako si ustanoviti dom in kako vzdrževati družino. Podala sta se toraj na najbolj težavno pot, po kateri se danes korakata. Pot za boljše življenje delavske družine pot, ki pelje v svobodo — prostost in srečo človeškega bitja.

Ob 25. obletnici njunega zakonskega življenja, se vrsti cel niz dobrih in slabih spominov. Včasih sta bila vesela in srečna kljub težkemu in napornemu življenju, a je to veselje prekinila zopet smrtna nezgoda. Premagovala sta kakor je omenjeno in delila dobro in slabo enako. Lahko sta danes ponosna, da sta si izbrala pravilno pot življenja, kot poštena delavska družina, katero je vezano z nešteto družinskih in tudi družinskih stvari.

Leta 1927, Tone Slak, takrat je oče treh otrok, podal se je v svet — v Kanado. Postal je rudar. Delal je v rudniku v okolici Sudbury, leta 1931 se je preselil v Timmins. Vsa leta v Kanadi, Tone je trdo delal nevarna in težka dela v rudnikih. Lansko leto se je ponesrečil in še danes je njegova desna roka nesposobna za delo. Upamo, da bo kmalu zdrav.

Leta 1929 je prišla Margaretina, njegova soproga v Kanado. Prišel je s seboj sina Tončka pet let starega. Doma jima je umrl sinček Vladislav še kot dojenček, ostala pa je doma starejša hči Slavka, pri stari materi Margareti Smrke, vas Golobinjek, občina Mirna peč. V Kanadi se je Slavkova družina povečala za tri, Mery, Ida in Jože, kakor se vidi na zgornji sliki. Leta 1939 je zopet Slavkovo družino že v drugič obiskala neljuba smrt in ji vzela sina Tončka, že v 16. letu. Velika izguba ne samo za Slavkovo družino, temveč za napredno gibanje Kanadskih Slovencev v splošnem. Ostane nam v spominu, posebno nam, ki smo ga poznali, se pogovarjali

z njim in gledali v njemu pravega sina slovenskih staršev.

Ako bi hotel vse opisati, koliko sta Tone in Margaretina Slak delala in žrtvovala v našem organizacijskem polju, rudarski uniji in vseh progresivnih ter naprednih ustanovah za pomoč Sovjetski Uniji, Jugoslaviji itd., tedaj bi moral napisati celo knjigo. Napisal bi pa lahko istočasno knjigo, kaj vse so govorili nasprotniki njihovega dela proti njima. Rečem lahko samo toliko, da poštene ljudje sodijo človeka po njegovem delu.

Oba sta člana od prvega dne odseka Zveze Kanadskih Slovencev. Bila sta vedno prva med prvimi kadar se je šlo za kako dobro in humanitarno stvar. Oba sta vneta boritelja za delavske

Pismo slovenskih vjetnikov iz zloglasnega Buchenwalda

Naslednje pismo je prejel Mrs. Louise M. Schubert od svojega sina, Pfc. Josepha F. Schuberta, ki se nahaja z ameriško armado v Nemčiji. Pismo po svojem vsebinskem začetku, je naslovljeno ameriškim in kanadskim Slovincem, nosi pečat Jugoslovanskega komiteja v omenjenem zloglasnem nacijskem koncentracijskem taboru, ter nosi nadaljnjo oznako "Radečan".

Tega imena se spominjajo naročniki "Napreja", po njegovih dopisih iz bojišč proti italijanskemu in nemškemu fašizmu v Španiji. Njegovo pravo ime je, Janez Perenič, učitelj po poklicu, nešteto krat aretiran v bivši Jugoslaviji, vržen v ljubljanske in mariborske zapore zaradi njegovega prepričanja in aktivnosti v podtalnem osvobodilnem gibanju. Omenjeni je bil vodnik tretjega voda "Cankarjeve čete" v Španiji. Udeleževal se je v ofenzivah pri Madridu, Saragozi, Teruelu in Levantskem frontu.

Po vojaškem zlomu španske republikanske armade, Janez Perenič vred z 90 slovenskih bojnikov se je nahajal enako v zloglasnih taborih "Gurs" ob vzhodu Pirenejskih hribov v Franciji. Francoska vlada, premiera Bluma in pozneje Lavala, je že takrat skrbela zato, da v neznosnih razmerah, ki so vladale v teh taborih zatara poslednjo iskrico življenja in borbeni duh bivših španskih dobrovoljcev iz Jugoslavije z ene, dočim je jugoslovanski protiljudski režim javno prepovedal njihovo povrnitev v Jugoslavijo z druge strani. Tak je bil položaj bivših jugoslovanskih dobrovoljcev, ki so poohitili v Španijo, da se bore proti fašizmu za svobodo španskega in jugoslovanskega naroda.

Pismo je bilo priobčeno v "Enakopravnosti" iz katere smo posneli ponatis istega. Pri kraju se omenja ime Jurija Matešiča, kot urednika "Napreja", kar ne odgovarja resnici. Omenjeni ni bil urednik tega naprednega delavskega časopisa, kateri je izhajal v Pittsburghu, da si ga je podpiral in agitiral za njega v Kanadi. Urednik "Napreja" je bil George Witkovič, stanujoč v Pittsburgh-u Pa. Ured.

Pismo Janeza Pereniča se glasi:

"Zelo nas veseli, ker nas je posetil tovariš ameriški Slovenec, ki se zanima za nas Jugoslovane v Buchenwaldu. Prisrčno ga pozdravljamo, kakor tudi vse ameriške in kanadske Jugoslovane.

Vemo, da vas zanima, kaj se je dogajalo v Buchenwaldu. Napisali bi lahko debele knjige in še ne bi mogli izčrpnop popisati vsega, kar je doživljal v osmih letih svojega obstoja ta koncentracijski lager. Dogajale so se stvari, ki jih zdrav razum ne more verjeti, da so obče mogoče, če ne bi ostali mnogi dokumenti in številni ljudje, ki so živa pričča vseh grozovitosti.

Navesti vam hočemo samo par sličic, ki so značilne v vrsti tisočev in tisočev fašističnih zločinov. Kdo bi mogel n. pr. verjeti, da so fašisti v Buchenwaldu delali torbice, denarnice, senčnike za namizne svetiljke in tako dalje iz človeške kože. In vendar je res. Še danes hranimo več primerov teh predmetov, ki so jih nacisti prodajali za bajne vsote in služili s človeško kožo ogromno denarja. Kdo bi verjel, da so pri nas kuhali človeško meso? Kdo bi verjel,

Lavrič Janez, Salmič Janez, Benčina Jože, Glad Jože, Zukiš Paul, Po \$4 Mihelič Vide, po \$3 Cividini Živko, po \$2 Billocki John, Migalič Stevo, po \$1 Žagar Juro, Mihelič Juro.

Skupno \$174.00 Dobička od zabave \$25.57. Vsega skupaj oddano za pomoč Narodom Jugoslavije \$199.57. Vsem skupaj najlepša hvala.

Poročevalec.

da so s človečkim mesom hranili tudi pse, ki so nas stražili? Kdo bi verjel da so se psi debelili na naš račun, dočim smo mi umirali od gladi?

Vsi se še lahko spominjamo katinske afere, s katero je hotel fašizem napraviti propagando proti Rusiji. Nacisti so objavili spisek ljudi odkopanih v Katinu, kot žrtve boljševikov. Svetu pa ni znano, da je bil ta spisek mrtvih vzet iz Buchenwalda in sicer predvsem Poljakov, ki jih je nacisti ubil in sežgal v tujakšnem krematoriju. Stvarni zločin pa je hotel podtakniti Sovjetski Rusiji.

Vsem je tudi znan slučaj, ko so nemški nacistični časopisi prinesli novico, da je pri bombardiranju našega taborišča padel tudi sekretar nemške komunistične stranke; tov. Thaelman. Resnica pa je, da Thaelman nikdar ni bil živ v Buchenwaldu. Znano je samo, da ga je dal Hitler zločinsko umoriti. Pač pa je zelo verjetno, da so njegovo mrtvo truplo sežgali v buchenwaldskem krematoriju, da bi z tem zabrisali vsako sled za njim. Zločin pa so hoteli podtakniti Amerikancem. Da, Thaelmana so upepelili in vrgli proč njegov pepel, toda Thaelmanovega duha niso sežgali. Močnejše kot kdaj poprej še danes živi v Nemčiji, širijo njegove besede in duh Thaelmana bo privedel nemški narod k lepši bodočnosti.

Vseh ubitih, ki so registrirani v kartotekah, smo našli 51.000. Nič manjše pa ni število onih, ki so bili ubiti in sežgani, še predno so jih registrirali. V Buchenwald je prišlo 3.872 Jugoslovancev. Od teh so zopet odšli v druge lagerje 1.053, od katerih je večji del umrl. Neznana je usoda 1.241 Jugoslovancev, ki so bili odšli na razne zunanje komande in se niso več vrnil. Še zadnje dni so evakuirali 280 Jugoslovancev v smeri proti Dachau, od katerih so večji del postrelili po poti. 653 naših sodrugov je bilo sežganih v buchenwaldskem krematoriju.

Medsebojno posvetovanje nam omogoči spoznati pravilno pot

Toronto — Po večini kadar se zberemo po dva ali trije skupaj, že kot navadno nanese pogovor na sedanji delavski položaj, svetovne izpremembe, draginje itd. Pri takem pogovoru včasih smo še preveč zgovorni, da si pa, kadar se nas zbere nekoliko več skupaj na seji ali zborovanju, pa nam je nekako težko najti besede in izraziti svoja mišljenja.

V svoj privatnem pogovoru si vemo veliko povedati drug drugemu, ugovarjati in tudi kritizirati. Vsaj posamezni ljudje si radi privoščijo kritizirati če je to pri organizaciji ali kar si že bode, njene voditelje. Vsa skrb jim je, kako so plačani za eno ali za drugo, da si pa sami nikakor ne priznajo, da se pečajo ali sploh zanimajo za — politiko. Delajo se navidezno nevedne, toda ako je treba prigovora za eno ali drugo stvar, so seveda med prvimi.

Dobimo tudi mišljenje pri posamezniku, ki pravi, politika je vrag in te se je za bati. Če pa malo bolj pomislimo za stvari in okoliščine v katerih se nahajamo, tedaj pridemo do zaključka, da brez trezne diskusije in medsebojnega posvetovanja posebno v kolikor se tiče narodnih in delavskih zadev, je nemogoče rešiti in jih uveljaviti v njihovem resničnem pomenu.

Življenska in ekonomska vprašanja so vezana hkrati tudi z političnimi problemi. Jasno je torej, da je nemogoče reševati teh problemov, brez da bi ne posegali v politična vprašanja, katera so direktno in indirektno veza-

matoriju. V vseh štirih letih je bilo odpuščenih 56 naših ljudi, ki so bili poslani kot prisilni civilni delavci v nemške tovarne. Dne 11. aprila 1945, na dan naše osvoboditve, je ostalo živih 607 Jugoslovancev. Kakšni življenjski pogoji so bili pri nas dokazuje dejstvo, da je s površnim pregledom bila ugotovljena od teh 607 ljudi 67 tuberkuloza pri 67 t.j. 11 %!

Naš lager je posebno slovel po poiskusni postaji, kjer so uporabljali ljudi namesto belih miši za preizkuševanje raznih serumov in strupenih plinov. Človek je bil cenejši kot bela miš, tako po ceni kot muha. Mučili in pobijali so nas na tisoče načinov. Spočiti in vsega siti SS-ovci so nas morili za sport in zabavo. Vendar nikdar nismo klonili svojih glav tudi v najtežjih momentih. Umirali smo od lakote in pretepanja, toda naše anti-fašistične zavesti nam niso zatrli.

Zverinski fašizem je danes razbit. Preživeli smo vse grozote Buchenwaldskega lagerja in nihče bolj ne zna ceniti svobode, kakor jo znano ceniti mi. Mi dobro vemo, da je lepše dati življenje za svobodo kot biti en sam dan v lagerju živ z kopro. Vsem ameriškim Slovincem pošiljamo pred svojim odhodom iz Buchenwalda v posebno domovino najiskrenejše pozdrave in vam kličemo:

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

Verjetno je še v Kanadi tovariš Jurij Matešič, bivši španski borec in komandir Cankarjeve čete. Sporočite mu, da ga pozdravlja Radečan. Naj pošlje svoj naslov: Janez Perenič, Ljubljana, Idrijska ulica 13. Dobil bo od njega mnogo materiala o zverstvih, ki so se dogajale v nemških koncentracijskih taboriščih, v katerih je bil tudi on sam 4 leta.

Iskrene pozdrave uredništva "Napreja" od vseh jugoslovanskih jetnikov v Buchenwaldu. Buchenwald, 20. 5. 1945.

Jug. Komitet Radečan, Buchenwald

Pomembni dogodki v Kirkland Lake

Kirkland Lake — Dne 24. junija smo bili Slovenci v tem mestu prijetno iznenađeni, ker tega dne nas je namreč obiskala poznana nadebuda ameriška Slovenka, gđc. Vida Ponikvar. Ker se je zadnje dni ravno nahajala v Torontu, kot poslanka, odnosno delegatinja od Ameriškega vojno mornariškega Urada, na mednarodni mornariški konferenci, je izkoristila prosti čas, da se je podala na daljni sever na obisk njenega bratranca Vinca Ponikvarja, kateri je že skoraj pol drugo desetletje zaposlen v zlati industriji v tem mestu. Bilo je to veselo

Gđa. Vida Ponikvar

svidenje! Zakaj srečala sta se prvič v življenju.

Kdo in kaj je Vida? Tega nam ni treba tukaj na široko razlagati, ker je bilo o njej že večkrat poročano v ameriških slovenskih listih. Mislim pa, da ne bo odveč ako spomnim samo to, da ona nosi rekord v zgodovini Združenih držav, ko je bila že v 23. letni starosti izvoljena v legislaturo za državo Minnesota. Ona tudi zavzema zelo važno mesto v diplomatskem zboru pri ameriški mornarici. Kar je najbolj pomembno za nas Slovence je to, da se njo prišteva med prvoboritelje za osvoboditev našega naroda v stari domovini.

To nalogo si je poleg ameriških obveznosti nadela in po sodbi njenih idej in ako človek prevdara njeno sposobnost in odločnost, lahko pridemo do zaključka in v polnem upanju lahko trdimo, da ravno ona bo lahko veliko pripomogla v to, da se bodo uresničile nade našega od nekdanj zapostavljenega slovenskega naroda v stari domovini.

Ko je v tem kratkem času njenega bivanja med nami bila predstavljena važnim ljudem v tem mestu, je v razgovoru z njimi brez da bi se sramovala povedala, da je hči slovenske obitelji. Da je hči preprostega slovenskega delavca — rudarja. In tudi je njim odločno povedala, da ona stoji trdno za tem, da se Slovenščemu narodu pomore do o-

svoboditve izpod tisočletnega suženjstva in do enakopravnosti z drugimi narodi. Ko je bila povabljen ob mestnega župana, da se tukajšnji javnosti predstavi potom lokalne radio postaje, je v to tudi takoj privolila, ni pa pri tem prezrla in se ne sramovala svojega materinskega jezika, ko nam je po skonciranem govoru v angleščini, podala kratek ali jednat nagovor v slovenščini, tudi v ta pravem Ižanskem dialektu.

Zato gospodični Vidi, vsa čast in zahvala. Njenim roditeljem pa priznanje za lepo narodno vzgojo.

Tebi Vida pa kličemo ob slovesu: Obilo uspeha v tvojih važnih poslih in naprej za ciljem. Vedi, da v teh važnih mislih ne boš ostala osamljena. Z teboj so vse slovenske narodne duše, razkropljene po vseh krajih sveta, ki enako delujejo za narodno čast in svobodo. Za teboj kličejo tudi nešteti grobovi padlih junakov za svobodo Slovenije. Ne pozabi žrtev v Bazovici! Počivališče našega preroka in narodnega buditelja Simona Gregorčiča, naj bi že skoraj bilo okinčano z simbolom Slovenije: "Nagel; Rožmarin; Rožmarin". Ko bo pa to završeno, se bomo pa okrenili na naš divni Korotan.

Takoj naslednjo nedeljo po odhodu naše Vide, to je bilo na prvega julija, se je vršil veliki piknik, kot je bilo že poročano, katerega je priredil mestni odbor Sveta Kanadskih Južnih Slovanov za pomoč narodom Jugoslavije. To je bil v resnici dan, ki nam ostane dolgo v spominu. Bil je kot en sam svetlo narodne zavesti, jugoslovanskih izseljencev v tej okolici. Še bolj bi bil pa oveličan ta dan, da je bila priložnost naklonjena naši mladiki borki se udeležiti te velike narodne slavnosti. Ali žali bog, vojaška uradna dolžnost zahteva svoje, predvsem pa točnost.

V dokaz o lepem uspehu je že to samo od materijalne strani, da je ostalo čistejša skoraj pol tisočaka dolarjev, kar bo nemudoma poslano na glavni urad za pomoč v domovino.

Kar se pa tiče moralnega uspeha na isti dan, to je neprecenljivo. Zadovoljstvo in navdušenje je kililo iz slehernega posetnika. Kakor so se združili Jugoslovanski narodi v domovini, tako je izgledalo tudi pri nas ta dan. Po enakem potu moramo stremeti tudi v bodoče. Stremeti z istimi cilji naprej! Le na ta način nam bo bodočnost in enakopravnost z jamčena. Ker pregovor pravi: "Sloga jači — a nesloga tlači!"

T. Č. tajnik lokalnega Sveta. M. Otoničar.

VSI - NA VELIKI NARODNI PIKNIK

Dne 22. Julija t.l. se vrši veliki okrožni piknik, katerega priredijo tri bratske "ZVEZE", Slovencev, Srbov in Hrvatov, v "Port Willer" ne daleč od St. Catharines, pod imenom "TITOV DAN". Ta dan bo za nas Slovence, kakor tudi za vse jugoslovane južne Ontarie velikega pomena, kajti pričakuje se udeležitve več tisoč našega naroda iz Toronta, Hamiltona, St. Catharines, Windsor, Thorold, Niagara Falls, Welland, Port Colborne in Bradford. Tukaj bomo imeli priliko da se vidimo z

Slovencev je pač obče-narodna organizacija in če hočemo doseči naš narodni in delavski napredek, se moramo baviti z vsemi vprašanji, ki se tičejo življenskega in ekonomskega vprašanja. Na to nas sili zdrava razodnost, da nihče drugi kot sami moramo delati za naš napredek, ter za splošni napredek z vsemi naprednimi in demokratičnimi pokreti in gibanji. To razliko moramo spoznati, da zavarujemo svoje lastne in narodne interese.

J. Sheryak.

našimi starimi znanci in prijatelji.

Na tem pikniku se bode serviral vsake vrstne jedila in pijača. Poleg tega se bodo delile nagrade za vsakvrstne tekme, moške, ženske in otroke,

Ob ti priliki nastopi tudi več govornikov, ter se obenem pričakuje tudi Jugoslovanskega delegata iz Sant Francisco, konferenca kateri se bode poročila mudil ta čas v Kanadi.

Kar je mesto piknika velik prostor, in ima veliko paviljonov, se nam ni bati da se v slučaju dežja zmočimo.

Prevoz za na piknik bodo ladje ki odplujejo v nedeljo dopoldan, čas za odhod, kakor tudi podrobnosti za piknik bo objavljeno še v prihodnjem tednu.

ODOČIMO "VSI" TA DAN ZA GORI OMENJENI PIKNIK!

Odbor piknika.

Širite čitajte in postanite naročnikom Edinosti

